

Regionalfondens bidrag till utveckling i Småland och Öarna

En summering av programperioden 2014 - 2020

Förord

I 30 år, sedan 1995, genom Sveriges medlemskap i den Europeiska unionen, har regionerna inom Småland och Öarna kunnat ta del strukturfonderna för att stärka den regionala utvecklingen med fokus på små och medelstora företag. Vi börjar bli proffs på att bedriva regionala utvecklingsprojekt med hjälp av Regionalfonden och under 2021-2027 väntar nya och spännande utmaningar.

I denna rapport presenterar vi hur pengarna har använts under 2014-2020.

Analysen har genomförts av medarbetare vid enheten Regional utveckling Södra Sverige, inom programområde Småland och Öarna, med insyn i såväl projekt som programmet i sin helhet. Till grund för analysen ligger samlade bedömningar av projektens rapporter, uppföljningsbesök samt projektens egna och externa utvärderingar. Alla bedömningar är enhetens egna, om inte annat framgår.

För ytterligare frågor kopplat till rapporten är ni varmt välkomna att höra av er till oss på smalandochoarna@tillvaxtverket.se

Sammanfattning

Målet för Europeiska regionala utvecklingsfonden 2014–2020 var smart, hållbar och inkluderande tillväxt för alla. Finansierade projekt skulle bidra till ökad regional konkurrenskraft och hållbar tillväxt.

I oktober 2023 avslutades de sista projekten inom programmet för Småland och Öarna. Ett omfattande arbete har genomförts av projektägare och projektpartners. Många företag och organisationer investerade tid och pengar för att uppnå förändring och tillväxt. Flera typer av aktörer och medfinansierare gjorde gemensamma insatser för att lösa samhällsutmaningar.

Vi kan konstatera att programmets medel har bidragit till regional utveckling i Småland och Öarna, till utveckling av de regionala styrkeområdena samt till att små och medelstora företag har ökat sin tillväxt och konkurrenskraft.

Projekten har främjat innovation, konkurrenskraft, digitalisering, internationalisering samt miljö och klimatomställning. De har stärkt områdets näringsliv genom att bidra till strukturer och samverkan. Projekten har resulterat i nya och nyskapande produkter och tjänster, vilket har lett till en förbättrad konkurrenskraft och därmed till en ökad attraktivitet.

Över 5 500 företag nåddes av stödet

Projekten ledde till att 5 591 företag fick stöd. Att så många företag fick stöd, indikerar att programmet och den regionala fonden lyckades finansiera projekt som var relevanta och intressanta för näringslivet.

Nya produkter, 700 jobb och stärkt samverkan

Programmet bidrog till att företagen utvecklade nya innovativa och hållbara lösningar, som stärkte deras konkurrenskraft. Nya produkter och tjänster utvecklades, testades och nådde i vissa fall marknaden redan under projektiden.

Projekten bidrog också till att fler än 700 nya arbetstillfällen skapades. Programmet möjliggjorde alltså insatser som bidrog till direkta resultat i företag, i form av tillväxt i omsättning och i antalet anställda.

Programmets medel var mycket användbara för att bygga strukturer mellan akademi och näringsliv. Samverkan stärktes både inom och mellan främjandesystemet, akademien och näringslivet. Projekten la också en grund för att fler små och medelstora företag ska få tillgång till forskningsresultat.

169 projekt delade på 564 miljoner kronor

Det var 169 projekt som beviljades medel, varav 34 var samverkansprojekt.

Totalt beviljades 645 miljoner kronor, men allt upparbetades inte av projekten. Det som faktiskt betalades ut var dryga 564 miljoner kronor.

Innehåll

Förord	1
Sammanfattning	2
1 Regionalfondens syfte och mål	5
1.1 Regionalfonden i Sverige.....	5
1.2 Programområdet Småland och Öarna	6
1.2.1 Regionala utmaningar i Småland och Öarna	6
1.3 Programmet Småland och Öarna	7
2 Genomförande av programmet	8
2.1 Arbetsmetoder	8
2.2 Genomförande och söktryck.....	9
2.3 Utmaningar under programperioden	10
3 Projekten	12
3.1 Förutsättningar för att driva Regionalfondsprojekt	12
3.2 Projektägarna i Småland och Öarna	12
3.3 Målgruppen i Småland och Öarna	13
3.4 Medfinansiering.....	13
3.5 Typer av projekt	14
4 Regionalfondens resultat i Småland och Öarna	16
4.1 Metod för portföljanalys.....	16
4.2 Regionalfondens nytta	17
4.2.1 Stärkt konkurrenskraft hos företag och organisationer	18
4.2.2 Projekt för stärkt samverkan	20
4.2.3 Projektens geografiska spridning i programområdet.....	21
4.2.4 Projekt för stärkt hållbarhet.....	22
4.3 Portföljanalys.....	23
4.3.1 Insatsområde 1, Att stärka forskning, teknisk utveckling och innovation	24
4.3.2 Insatsområde 2, Att öka tillgången till, användning av och kvaliteten på informations- och kommunikationsteknologi (IKT).....	27
4.3.3 Insatsområde 3, Att öka konkurrenskraften för små och medelstora företag 30	
4.3.4 Insatsområde 4, Att stödja övergången till en koldioxidsnål ekonomi inom alla sektorer	34

4.3.5	Tekniskt stöd.....	37
4.4	Summering och lärdomar	38
5	Referenser.....	38

1 Regionalfondens syfte och mål

1.1 Regionalfonden i Sverige

Regionalfondens syfte är att stärka sammanhållningen inom EU. Genom att arbeta för ett smartare, grönare och mer sammanlänkat Europa, ska fonden minska skillnaderna mellan rika och fattiga regioner och främja fred, stabilitet och välbefinnande.

I Sverige hanteras Regionalfonden genom 8 regionala program och 1 nationellt program. Tillväxtverket utsågs till förvaltande myndighet och ansvarar formellt för programgenomförandet.

För programperioden 2014–2020 hade regionala utvecklingsfonden en budget på cirka 926 miljoner euro, vilket avser EU-medel. EU-medel och nationell finansiering ger en total finansiering om cirka 1,9 miljarder euro. I Sverige fokuserades insatserna framför allt på Europeiska unionens strategi för smart och hållbar tillväxt för alla i hela landet.

Sverige har pekat ut följande områden som viktiga i arbetet:

- **Utbildning:** Globalisering och ökad konkurrens ställer krav på högre utbildning, högkvalitativ forskning och väl fungerande infrastruktur. Den regionala obalansen i fördelningen av högt utbildade måste motverkas.
- **Miljöomställning:** Inga nettoutsläpp av växthusgaser. Hållbara energisystem och näringslivsutveckling ska utgöra grunden för teknik-, produkt- och tjänstutveckling.
- **Sysselsättning:** Öka sysselsättningen, särskilt i grupper med svag förankring på arbetsmarknaden. Utmaningen är den åldrande befolkningen som kan medföra problem för långsiktig arbetskraftsförsörjning.
- **Förbättra den elektroniska kommunikationen på landsbygden:** Det behövs insatser för att avhjälpa glesbygdens utmaning med den lokala marknadens tillgänglighet till nationella och internationella marknader.

1.2 Programområdet Småland och Öarna

Programområdet Småland och Öarna omfattar fyra län: Jönköpings, Kronobergs, Kalmar och Gotlands län. Programområdet ligger strategiskt i sydöstra Sverige.

Området har 34 kommuner och drygt 880 000 invånare. Östra delen av regionen är en integrerad del av Östersjöregionen och västra delen ligger centralt mellan de tre svenska storstäderna Stockholm, Göteborg och Malmö.

1.2.1 Regionala utmaningar i Småland och Öarna

Inför skrivningen av det operativa programmet 2014–2020 gjorde de fyra regionalt utvecklingsansvariga organisationerna en analys för att identifiera vilka utmaningar Småland och Öarna stod inför, nämligen:

- ensidig näringsstruktur
- svag tillväxttakt i SMF
- få kunskapsintensiva företag
- låg nivå på investeringar i FoU
- gles och obalanserad befolkningsstruktur
- begränsad tillgång till bredband
- höga utsläpp från transporter.

Programområdet är glest befolkat och en stor andel av befolkningen bor på landsbygden. Programområdet, som traditionellt varit industriberoende och med en hög andel befolkning som saknar högre utbildning, står inför en strukturomvandling med behov av att utveckla en mer kunskapsbaserad ekonomi för ökad konkurrenskraft. Det finns också en obalans i befolkningsutvecklingen i regionen, där utflyttning sker från landsbygden. Glesheten skapar utmaningar gällande möjligheter att leva och verka på landsbygden, inte minst gällande tillgänglighet och behovet av klimatsmarta lösningar för transporter. Gotlands län har särskilda territoriella behov, som baseras på dess situation som ö. Gotlands näringsliv ser också något annorlunda ut än Smålandslänens, med fler tjänsteföretag och mindre industriberoende. Dessa särdrag ska beaktas i genomförandet av programmet.

Områdets utmaningar var och är framför allt att det finns få kunskapsintensiva företag, och att de små och medelstora företagen investerar för lite i forskning och utveckling, att området har en gles och obalanserad befolkningsstruktur med begränsad tillgång till bredband samt att utsläppen från transporter är höga.

1.3 Programmet Småland och Öarna

Småland och Öarnas operativa program syftade till regional utveckling, genom att medverka till insatser som stärker och moderniserar näringslivet. Syftet med programmet var att öka konkurrenskraften och sysselsättningen samt att främja tillväxten i regionen, med särskild vikt på små och medelstora företag. Stor vikt lades på jämställdhet mellan kvinnor och män, att förhindra diskriminering samt att främja en miljömässigt hållbar utveckling.

Övergripande skulle programmet för Europeiska regionala utvecklingsfonden i Småland och Öarna bidra till att uppfylla Europeiska unionens strategi för smart och hållbar tillväxt för alla och till att uppnå ekonomisk, social och territoriell sammanhållning.

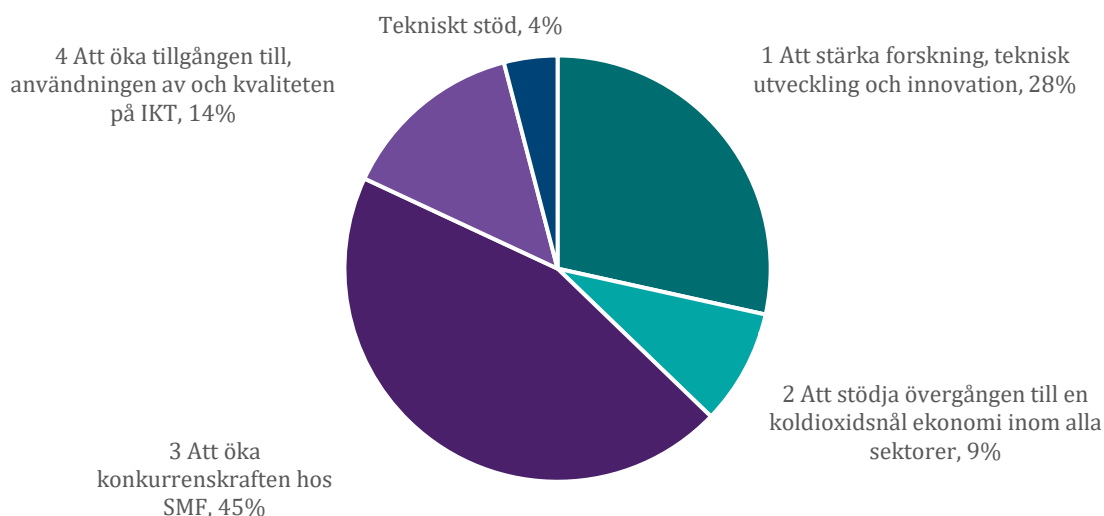
Det var de regionalt utvecklingsansvariga organisationerna i Småland och Öarna som tillsammans skrev programmet.

Programmet omfattade en EU-budget på cirka 650 miljoner kronor. Till den summan tillkom minst lika mycket offentlig och privat medfinansiering. Det innebar en sammanlagd budget på cirka 1,3 miljarder kronor som har kunnat investeras i tillväxt och sysselsättning under programperioden 2014-2020.

För att bemöta Småland och Öarnas utmaningar prioriterade programmet insatser inom fyra insatsområden:

1. stärka forskning, teknisk utveckling och innovation
2. öka tillgången till, användningen av och kvaliteten på informations- och kommunikationsteknik (IKT)
3. öka konkurrenskraften hos små- och medelstora företag
4. stödja övergången till en koldioxidsnål ekonomi inom alla sektorer (enbart inom transport inom Småland och Öarna).

Diagram 1: Fördelning medel per insatsområde, inklusive tekniskt stöd¹. 650 miljoner kronor.

¹ Tekniskt stöd, avser medel för övervakning och genomförande av programmet

2 Genomförande av programmet

2.1 Arbetsmetoder

Som regel genomfördes två utlysningar per år där projektmedel kunde sökas för genomförandeprojekt: en utlysning på våren med beslut av ansökningar i juni och en under hösten med beslut i december. I tillägg till detta kunde organisationer löpande skicka in ansökningar om förstudier som efter beredning beslutades löpande.

Tillväxtverket tog fram utlysningstexter i dialog med regionalt utvecklingsansvariga organisationer (regionerna) samt i förekommande fall med underrepresenterade målgrupper för vissa av programmets insatser. Inför utlysningar framhölls särskilt de indikatorer där förväntat utfall behövde fyllas på för att nå programmets mål, något som genererade projektansökningar som bidrog till programmets prognos för positiv målluppfyllelse. Inför och under en utlysning arbetade programkontoret med mobiliserings- och informationsinsatser.

För varje program fanns ett strukturfondspartnerskap vars roll var att prioritera mellan inkomna projektansökningar. Strukturfondspartnerskapen var sammansatta av förtroendevalda för kommuner och regioner samt företrädare för länsstyrelserna, Arbetsförmedlingen, intresseorganisationer och föreningar.

Kommunikation var ett avgörande verktyg för att programmen skulle kunna genomföras effektivt. Parallellt med den information vi publicerade i våra mer eller mindre breda kanaler spreds information om de möjligheter som finns inom programmen av programmets projektrådgivare. Den personliga kontakten mellan projekten och projektrådgivare på programmets kontor var en av de informationsinsatser som målgruppen uppskattade allra mest.

I stort sett alla projekt som fick beslut om stöd inom ramen för Regionalfonden har fått besök av personalen på Jönköpingskontoret. Besöken syftade till att stötta för bästa möjliga genomförande samt utväxla lärande som kunde leda till ett ökat projektinflöde inom Regionalfonden eller andra program. För de projekt som inte vart möjliga att besöka fysiskt har möten anordnats digitalt i stället.

Resultat och lärdomar följdes och kommuniceras regelbundet genom lägesrapporter och i diskussioner med projektägarna. Tillväxtverket bedömer att de samlade projekten ligger väl i linje med planerade aktiviteter och att merparten av programmets förväntade indikatorutfall nås.

Programkontoret tog fram en populärversion av programmet i syfte att underlätta och tydliggöra vad som är stödbart.

Bild 2: Arbetsprocessen över ett år

Arbetsprocessen under ett år såg oftast liknande ut mellan åren. Utlysningar varvades med mobiliseringsinsatser och beredningsfaser. Mellan dessa fasta processer skedde löpande arbete med programmet samt möten med beviljade projekt och aktörer inom främjandesystemet över hela programområdet. För att lyckas väl i rådgivning och kommunikation lades tid på omvärldsbevakning och kompetensutveckling inom programmets områden. Programmet följdes också löpande upp och redovisades till kommissionen.

2.2 Genomförande och söktryck

Under programperioden 2014–2020 hade de fyra insatsområdena varierande utveckling och resultat.

Programmet inleddes med ett högt inflöde av ansökningar inom insatsområde 1, Stärka forskning, teknisk utveckling och innovation, särskilt under 2015 och 2016, vilket resulterade i många beviljade projekt. Detsamma gällde insatsområde 3, Öka konkurrenskraften hos SMF, som hade ett stabilt och jämnt inflöde av ansökningar under hela programperioden, med undantag för pandemin 2020–2021.

Insatsområde 2, Stödja övergången till en koldioxidsnål ekonomi, och insatsområde 4, Öka tillgången till, användningen av och kvaliteten på IKT, hade däremot en trög start. Inom insatsområde 2 låg förklaringen i att regionerna ännu inte färdigställt sina digitala agendor. Inom insatsområde 4 var anledningen att området, koldioxidsnål ekonomi, var nytt och de organisationer som förväntades ansöka om dessa medel var få.

Under 2017–2018 minskade inflödet inom insatsområde 1 markant, vilket ledde till att mobiliseringsinsatser riktades mot högre lärosäten. Dessa insatser syftade till att öka förståelsen för Regionalfondens fördelar och undanröja hinder i ansökningsprocessen. Från 2019 ökade efterfrågan igen, men valutakurshöjningen 2022 påverkade inteckningsgraden negativt trots nya beslut. För de pengar som frigjordes fanns varken tid eller kapacitet att absorbera fullt ut i pågående eller nya satsningar. Sammantaget visade dock insatsområdet på god återhämtning och engagemang från akademien.

Insatsområde 2 tog fart först under 2017 med åtta beviljade projekt. Mellan 2018 och 2020 fanns fortsatt intresse, men det resulterade i relativt få nya ansökningar. Trots att programmet höll öppet för ansökningar under pandemin, 2021–2022, inkom inga nya sådana. De projekt som genomförts har dock bidragit till digitalisering av processer och system i företag och organisationer inom Småland och Öarna.

För insatsområde 4 dröjde det till 2018 innan inflödet av ansökningar ökade. Vissa av ansökningarna innehöll dessutom större budgetar som innebar att insatsområdets budget var intecknad år 2020 och 2021.

Utmaningarna inom insatsområde 4, utöver att området var nytt, var att det var begänsat till transporter. Under hela programgenomförandet fanns det också stor konkurrens från andra finansieringsprogram.

Framgångarna inom insatsområde 3 kan förklaras av att det inom detta område fanns vana projektägare inom strukturfonderna sedan tidigare programperioder och att programmet även faller inom deras naturliga sak- eller expertområde. Detta gjorde det lätt för dem att se nödvändiga gemensamma behov, som fanns hos små och medelstora företag samt mikroföretag.

2.3 Utmaningar under programperioden

Den största utmaningen med programgenomförandet var att inflödet av nya ansökningar generellt sett var för lågt periodvis. Speciellt lågt var inflödet inom insatsområdena 2 och 4. En trolig delförklaring till detta är att programmet var smalare skrivet denna programperiod i förhållande till perioden 2007-2013. Programmet medgav inte så stora möjligheter att exempelvis finansiera investeringstunga projekt på samma sätt som i föregående programperiod.

Programperioden hade också utmaningar med att det finns för få organisationer som kan, vill och mäktar med att driva projekt inom Småland och Öarna. Så är det speciellt kopplat till insatserna inom insatsområdena 2 och 4. De organisationer som förväntades söka inom insatsområde 4 saknade dessutom till stor del även kunskap om de krav och förutsättningar som gäller för att söka medel från Regionala utvecklingsfonden.

Dessutom hade, de organisationer som har möjlighet att driva projekt i sin tur ofta för få resurser att driva ett flertal projekt.

En annan utmaning var den konkurrens som funnits från andra medel. Det fanns en hel del annan finansiering att söka nationellt. I valet mellan att söka medel nationellt eller från regionala fonden föll valet ofta på att söka nationellt i stället, eftersom projektägarna upplevde att dessa pengar var enklare att erhålla och

hantera rent administrativt. Exempel på program, som beslutades efter Regionalfondsprogrammet, är Klimatklivet och Hållbara Gotland.

Under programperioden behövde programmet också hantera konsekvenserna av pandemin.

I slutet av mars 2020 fick Tillväxtverket ett regeringsuppdrag att förbereda och vidta åtgärder inom Regionalfondsprogrammen för att möta effekterna av covid-19. En mer riktad utlysning öppnades i spåren av covid-19 med särskilt fokus på industrins utmaningar, dels i det akuta skedet, men framför allt långsiktigt. Pandemin påverkade i viss mån möjligheten för nya projekt att starta upp.

Många projekt kunde göra mindre justeringar av planerade insatser. Det har handlat om budgetändringar eller ändringar avseende projektlängd eller en kombination. Budgetändringar var vanliga eftersom många projekt tvingades att revidera sina aktivitetsplaner. Oftast var det aktiviteter som byggde på möten, resor, mässor och intervjuer som man ville byta mot andra aktiviteter där man i stället träffades digitalt.

Ytterligare en utmaning var att mot slutet av programperioden beslutade regeringen om en ändring av växelkursen i förordningen. Detta innebar att programmet tillfördes ytterligare cirka 50 miljoner kronor. Eftersom dessa medel frigjordes sent i programperioden samtidigt som det också blev klart att tiden för att bedriva projekt kunde förlängas till 2023-12-31 så öppnades en utlysning för redan beviljade projekt där de kunde söka en förlängning och utökning av budget. Detta visade sig vara intressant för några av de pågående projekten men det räckte inte för att upparbeta alla medel. Organisationerna inom programområdet hade inte kapaciteten att nyttja hela budgeten på den korta tid som återstod.

Samtliga projekt mäter sitt resultat i fastställda indikatorer. En problematik kring indikatorerna var att det är svårt att fastställa huruvida tillväxten i ett bolag berodde på deltagandet i projektet eller om det fanns andra omständigheter som påverkade. Aktivitetsindikatorerna behöver därför kompletteras med goda exempel på företag som kan bekräfta att de hade nytta av att delta i projektet.

Tillväxtverket har kvalitetsäkrat aktivitetsindikatorernas utfall och säkerställt förväntade utfall i dialog med projektägaren. I vissa fall var programmets målvärden lågt satta relativt de utfall vi nu ser i rapporteringen. Diskrepansen beror på svårigheten att förutse vilka projekt som kommer att ansöka samt programskrivarnas försiktighet vid målsättningen.

3 Projekten

3.1 Förutsättningar för att driva Regionalfondsprojekt

Alla projekt bedömdes utefter ett antal urvalskriterier för att bedöma projektens kvalitet och för att säkerställa att de insatser som genomförs inom ramen för projektet bidrar till att uppfylla programmålen. För varje investeringsprioritering som programmet innehöll fanns också principer för urval formulerade. Urvalskriterier och principer för projekturval kompletterar varandra genom att de tillsammans säkerställer att projektet bidrar till att uppfylla programmets mål.

Förutom principer för projekturval och urvalskriterier fanns horisontella kriterier. Alla projekt som har finansierats har haft krav på sig att bidra till hållbar tillväxt genom att integrera arbetet med hållbarhetsaspekter i sin verksamhet. Hållbarhetsaspekterna som har använts är miljö, mångfald och jämställdhet, vilka har varit verktyg för att bidra till projektens mål och resultat. För projekt inom de åtta regionala strukturfondsprogrammen användes en fastställd miniminivå för hållbarhetsaspekterna. Detta var ett av urvalskriterierna för vilka projekt som fick EU-stöd.

3.2 Projektägarna i Småland och Öarna

Under perioden 2014–2020 var det sammanlagt 65 individuella projektägare som bedrev antingen ett projekt, en förstudie eller ett samverkansprojekt. 26 av dessa aktörer har bedrivit fler än ett projekt under programperioden (40 procent).

Flest projekt drevs av företagsfrämjande aktörer som Almi bolagen, Science Parks bolagen eller näringslivsbolag. Dessa aktörer är ofta vana att driva projekt, de är skickliga i genomförandet och har en nära kontakt med små och medelstora företag. Den aktör som enskilt bedrivit flest projekt är Linnéuniversitetet med hela 15 beviljade projekt.

Tabell 1: Antal beviljade projekt per typ av projektägare

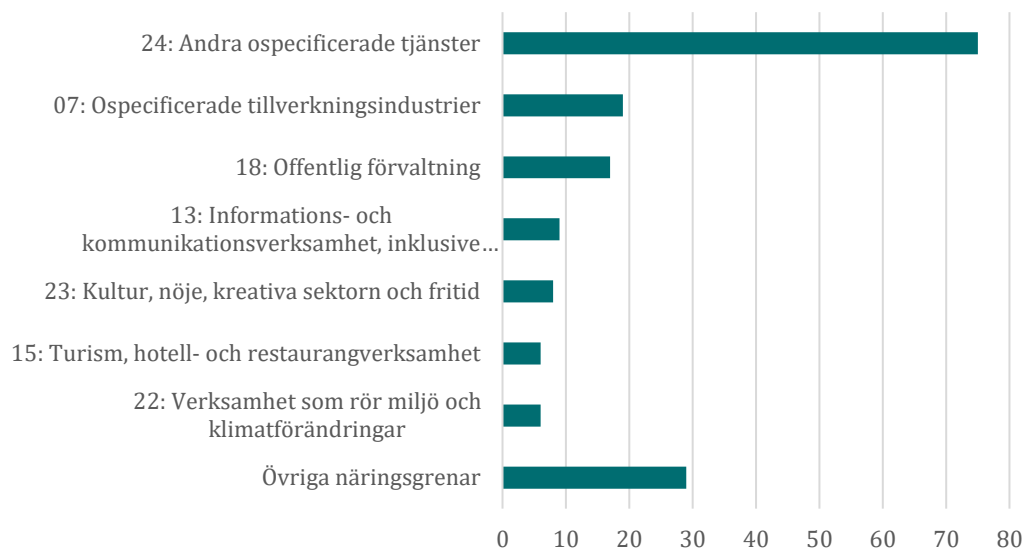
Typ av projektägare	Antal ärenden	Beviljat belopp SEK
Aktiebolag (inkl. Almi, Science Park, näringslivsbolag etc.)	67	277 059 023
Statliga myndigheter (inkl. universitet och länsstyrelser)	27	131 511 858
Regioner	26	107 753 902
Kommuner (exkl. kommunala bolag)	25	51 855 587
Ideella föreningar	10	27 715 387
Ekonomiska föreningar	6	9 051 716
Kommunalförbund	5	21 603 903
Registrerat trossamfund	1	257 595
Statliga bolag	1	9 000 000
Övriga stiftelser och fonder	1	9 323 149
Totaler	169	645 132 120

3.3 Målgruppen i Småland och Öarna

Samtliga projekt har på olika sätt haft befintliga små och medelstora företag som huvudsaklig målgrupp inom ramen för berörda läns regionala utvecklingsstrategier.

75 projekt, motsvarande 44 procent av projekten riktade sig till företag inom näringsgrenen Andra ospecificerade tjänster (24) och 11 procent riktade sig till Ospecificerade tillverkningsindustrier (07). Att just dessa näringsgrenar var vanligast antas bero på att man har velat nå ut brett bland företag oberoende av bransch. Ett brett deltagande kan också leda till att olika branscher lär av varandra genom nya samarbeten och kunskapsöverföring. Tredje vanligaste grenen är Offentlig förvaltning (18), som 10 procent av projekten valt som sin primära näringsgren. Det kan till exempel vara projekt som primärt bidragit till att utveckla och stärka region och kommun för att i nästa skede stärka små och medelstora företag.

Diagram 2, Antal projekt per valbar näringsgren

Utöver målgruppen små och medelstora företag har projekten även bidragit till att stärka organisationer och akademi i programområdet. Det har skett främst genom samverkan inom projekten men också genom mer riktade insatser för utveckling och samordning i främjandesystemet.

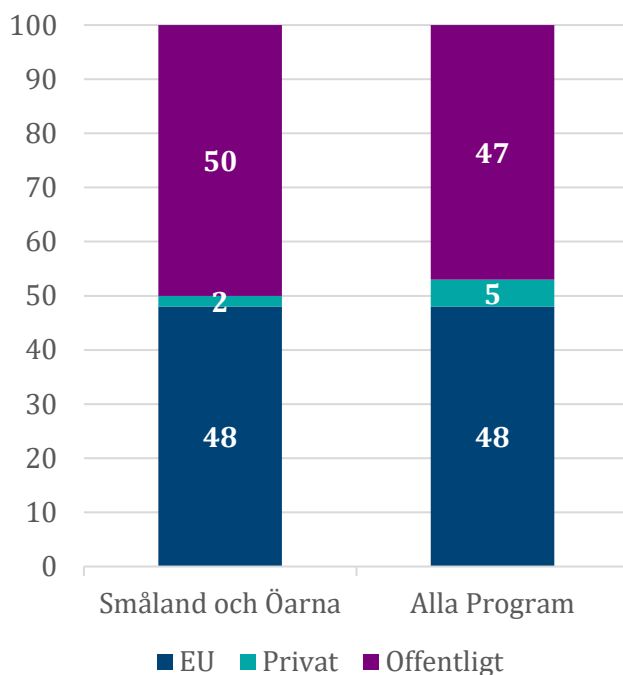
3.4 Medfinansiering

Alla som har sökt stöd från strukturfondsprogrammet Småland och Öarna har behövt ha medfinansiering; programmet finansierar max 50 procent av projektet. Medfinansieringen kan vara både offentlig och privat.

För strukturfondsprogrammet Småland och Öarna kom 50 procent av den övriga medfinansieringen från annan offentlig medfinansiering. En mycket stor andel av den offentlig medfinansieringen är regional och kommer från regionernas utvecklingsmedel. Totalt under programperioden landande programmets offentliga medfinansiering på cirka 48 procent. Den privata medfinansieringen uppgick till cirka 2 procent.

Småland och Öarna sticker inte ut så mycket från övriga strukturfondsprogram under programperioden. Dock kan man uppmärksamma att andelen privat medfinansiering är något lägre än den totala fördelningen för alla strukturfondsprogram. När Småland och Öarna har 2 procent är totalen på 5 procent, vilket innebär att den regionala medfinansieringen är en viktig förutsättning för projekten.

Diagram 3: Procentuell fördelning av medfinansiering

3.5 Typer av projekt

Under projektperioden 2014–2020 kunde man bedriva flera typer av projekt. Dessa var förstudier, projekt (med bara en part), samverkansprojekt och ramprojekt. Utöver det fanns också ett projekt kopplat till finansieringsinstrument.

Programperioden 2014–2020 för Småland och Öarna dominerades av två projekttyper. Av periodens 169 projekt var 67 projekt med bara en part och 65 projekt förstudier. Samverkansprojekten uppgick under perioden till 34 projekt. Ser man antalet förstudier i relation till övriga regionala program så har Småland och Öarna flest beviljade förstudier under perioden. Flest förstudier inom Småland och Öarna gjordes under insatsområde 3, Öka konkurrenskraften hos SMF, med hela 24 stycken.

Flest beviljade projekt med bara en part fanns också inom insatsområde 3. 34 av de 67 beviljade projekten, motsvarande 50,7 procent. Efter det kommer Insatsområde 1, Stärka forskning, teknisk utveckling och innovation, och insatsområde 2, Öka tillgången till, användningen av och kvaliteten på IKT, med 13 respektive 12 projekt.

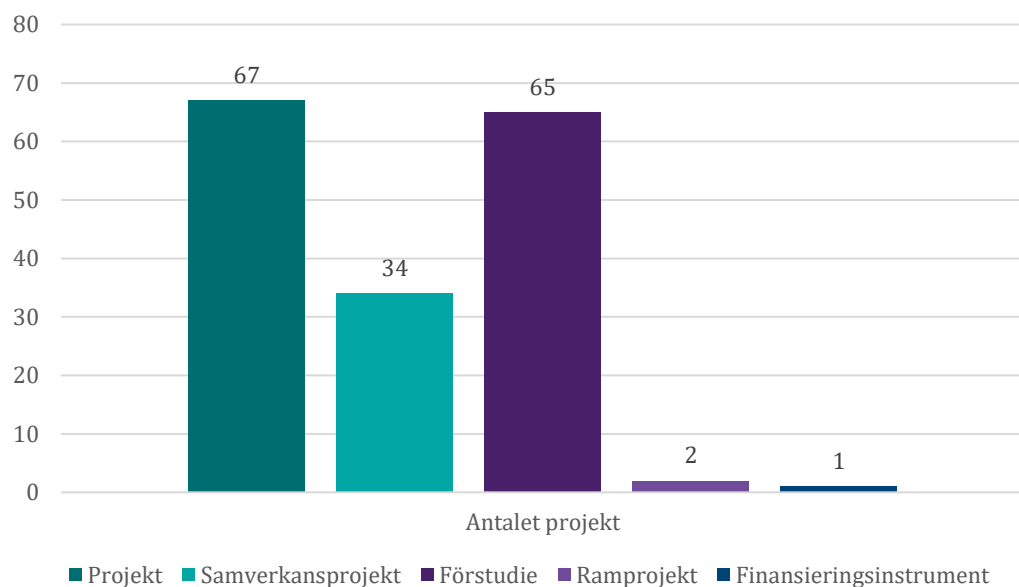
Flest samverkansprojekt genomfördes inom insatsområde 1, där 20 av de totalt 34 samverkansprojekten fanns inom insatsområde 1, 58,8 procent. En anledning till detta förklaras av att projektägaren oftast var ett universitet eller högskola. Akademin behöver ofta samverka med en aktör som har närmare företagskoppling för att nå ut och åstadkomma resultat för målgruppen små och medelstora företag.

Inom insatsområde 3 och 4 har totalt 2 ramprojekt beviljats under perioden. Dessa avser företagsstöd.

En annan typ av projektform är finansieringsinstrument. Den avser medel från programmet som har investerats i en fond för riskkapital. Detta projekt beviljades i insatsområde 3.

Den generella projektlängden för ett projekt var på 40 månader och för förstudier var de 9 månader. Under den sista delen av perioden hade en del projekt och förstudier en kortare projekttid i med att perioden närmade sig sitt slutdatum. Dock uppkom också under periodens slutskede en möjlighet för projekt och förstudier att göra en förlängning av de redan beviljade projekten. Dessa två skapade vissa förändringar kopplat till projektlängderna.

Diagram 4: Antal projekt per projekttyp 2014–2020

4 Regionalfondens resultat i Småland och Öarna

4.1 Metod för portföljanalys

Denna portföljanalys syftar till att göra en analys av vilka typ av projekt som har beviljats inom programmet och vilka resultat det har lett till. Syftet är också att belysa vilka nyttor som programgenomförandet har bidragit till i stort i Småland och Öarna. Analysen ger en bild av hur väl portföljen av projekt, som beviljades under programperioden 2014–2020, möter de behov som pekats ut i programmet. För en fullständig förteckning över vilka projekt som ingått i portföljanalysen, se projektbanken².

Arbetet med portföljanalysen har bestått av analyser i olika steg. I ett första steg har programmets projekt granskats utifrån huruvida insatserna kopplar an till de utmaningar och behov som programmet pekar ut. I ett andra steg har enskilda projekts resultat granskats.

I ett sista steg har resultaten analyserats på programnivå genom att aggregera projektresultaten, vilket har lett till ett antal slutsatser avseende vilka nyttor som Regionalfonden har bidragit med i Småland och Öarna. Begreppet nytta definieras här som programmets samlade resultat och vad dessa ledde till under den aktuella programperioden.

Data om projekten sammanställdes under våren 2025 och baseras på samtliga projekts underlag.

Som underlag för analysen har dessa källor använts:

- projektens egna slutrapporter samt i vissa fall externa utvärderingar
- inrapporterade data i projektmedelssystemet Nyps
- programdokument för Småland och Öarna
- års- och slutredovisning för Småland och Öarna.

---

² [Stöd till regional utveckling - EU-program 2014-2020](#)

4.2 Regionalfondens nytta

Nyttorna är en ansats till att beskriva projektens resultat på en aggregerad nivå i ett regionalt sammanhang. Detta för att visa vad Regionalfonden har bidragit till i Småland och Öarna.

Programmet mobiliserade breda grupper av aktörer och medfinansiärer i gemensamma insatser för att lösa samhällsutmaningar. 169 projekt genomfördes som bidrog till utveckling av regionala styrkeområden inom Småland och Öarna. Projekten främjade innovation, konkurrenskraft, digitalisering, internationalisering samt miljö och klimatomställning. Projekten stärkte områdets näringsliv genom att medverka till att bygga strukturer och samverka som gav nya och nyskapande produkter och tjänster som ledde till en förbättrad konkurrenskraft och därmed attraktivitet. De strukturer som byggts har också fungerat marknadskompletterande genom att stödja och stötta områdets näringsliv och organisationer utan att riskera att störa konkurrensen.

Totalt beviljades 645 miljoner kronor till de 169 projekten. Alla beviljade medel upparbetades inte av projekten utan vad som faktiskt betalades ut, nettobeviljat, var dryga 564 miljoner kronor.

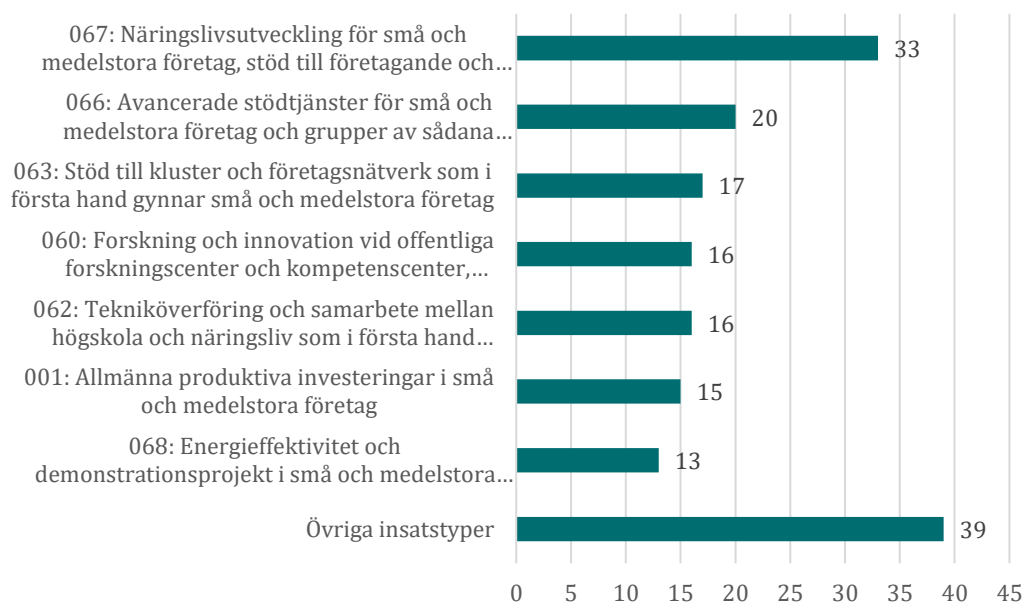
Tabell 2: Programmets budgeterade belopp, beviljat vid ansökan om stöd och nettobeviljat belopp per insatsområde

Insatsområde	Budgeterat belopp	Antal projekt	Beviljat Ansökan	Nettobeviljat ³
1 Att stärka forskning, teknisk utveckling och innovation	185 205 340	50	193 781 163	165 098 348
2 Att öka tillgången till, användningen av och kvaliteten på IKT	56 948 080	19	50 369 137	44 375 302
3 Att öka konkurrenskraften hos SMF	291 149 750	68	275 928 773	251 118 717
4 Att stödja övergången till en koldioxidsnål ekonomi inom alla sektorer	91 108 190	29	96 269 658	77 576 641
Tekniskt stöd	26 408 170	3	28 783 389	25 653 607
Totalsumma	650 819 530	169	645 132 120	563 822 615

³ Nettobeviljat avser faktiskt utbetalt belopp minus eventuella återföringar. Det vill säga vad projekten faktiskt upparbetat i stöd.

Av de 169 projekten innehöll 33 insatser som stärkte näringslivsutvecklingen för små och medelstora företag eller gav stöd till företagande och företagskuvöser, detta motsvarar 20 procent av projekten. 12 procent av projekten erbjöd avancerade stödtjänster och 10 procent av projekten bidrog till att stärka kluster och företagsnätverk inom Småland och Öarna.

Diagram 5: Projekt per insatstyp

4.2.1 Stärkt konkurrenskraft hos företag och organisationer

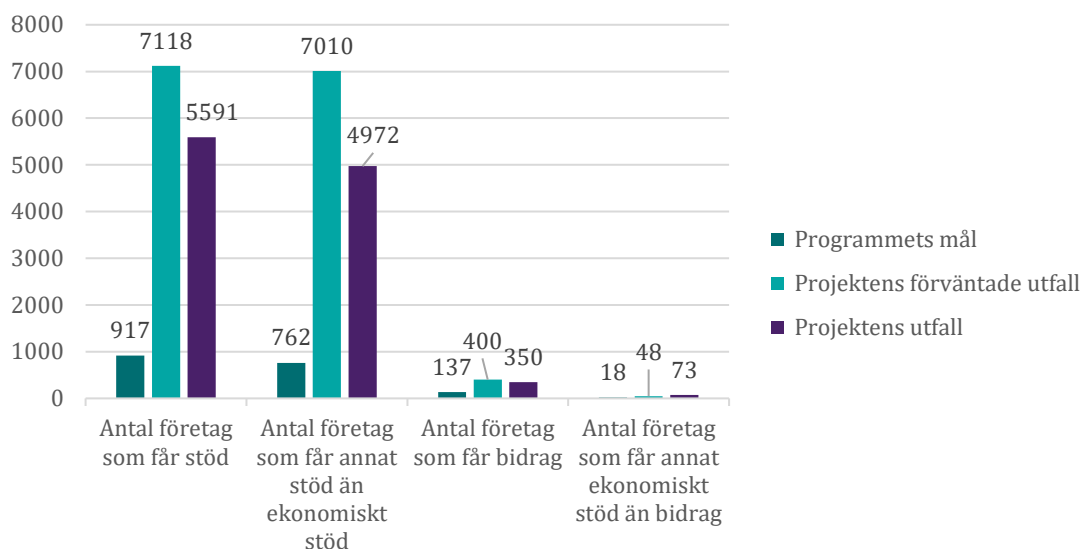
Projekten ledde tillsammans till att 5 591 företag fick stöd.⁴ Av dessa fick 4 972 företag indirekt stöd/annat stöd än ekonomiskt stöd som i många projekt innebar former av rådgivning eller coaching. Av dessa fick cirka 1 000 företag stöd som stärkte dem när det gäller forskning, teknisk utveckling och innovation och cirka 3 400 företag fick stöd att ta fram nya produkter, tjänster eller att söka nya internationella marknader. Detta bidrog till att nya innovativa och hållbara lösningar utvecklades, som stärkt företagets konkurrenskraft. Nya produkter och tjänster utvecklades, testades och i vissa fall nådde marknaden.

Utöver de företag som fick annat stöd än ekonomiskt stöd fick 350 företag bidrag genom ramprojekt för företagsstöd och 73 företag fick annat ekonomiskt stöd än bidrag. Mer om dessa två indikatorer finns i avsnitt 4.3.3 Insatsområde 3.

Den stora mängden företag som fick stöd indikerar att programmet och regionala fonden lyckades finansiera satsningar som i hög grad är relevanta och intressanta för näringslivet inom Småland och Öarna.

⁴ Indikatorn "Företag som får stöd" är en huvudindikator som baseras på underindikatorerna "företag som får annat stöd än ekonomiskt stöd", "företag som får bidrag" och "företag som får annat ekonomiskt stöd än bidrag".

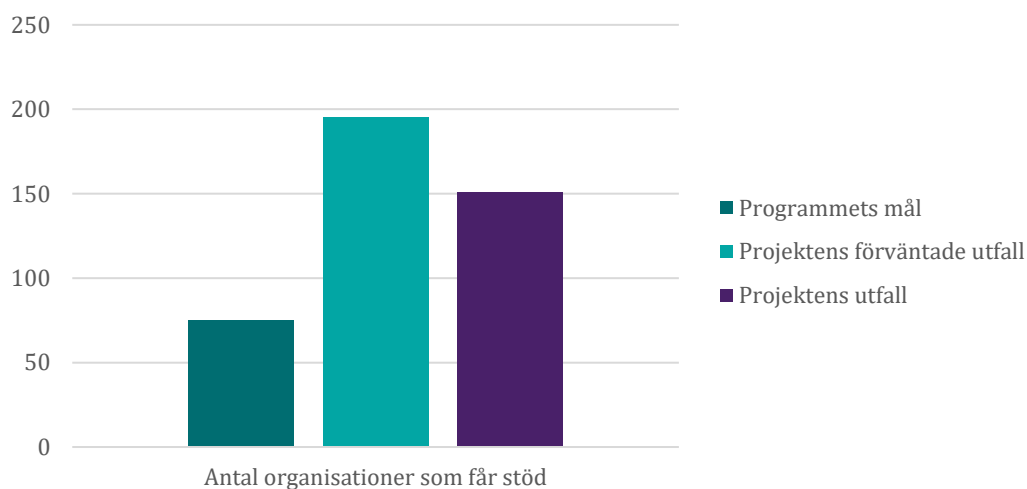
Diagram 6: Antal företag som fick stöd eller bidrag⁵

Projekten bidrog också till att 151 organisationer fick stöd. Det handlade dels om projekt där projektägaren eller samverksanparten stärkts, dels om projekt där organisationer vart målgrupp för insatserna.

Bland annat undersökte och genomförde 50 organisationer tillsammans med företag insatser som leder till minskade koldioxidutsläpp.

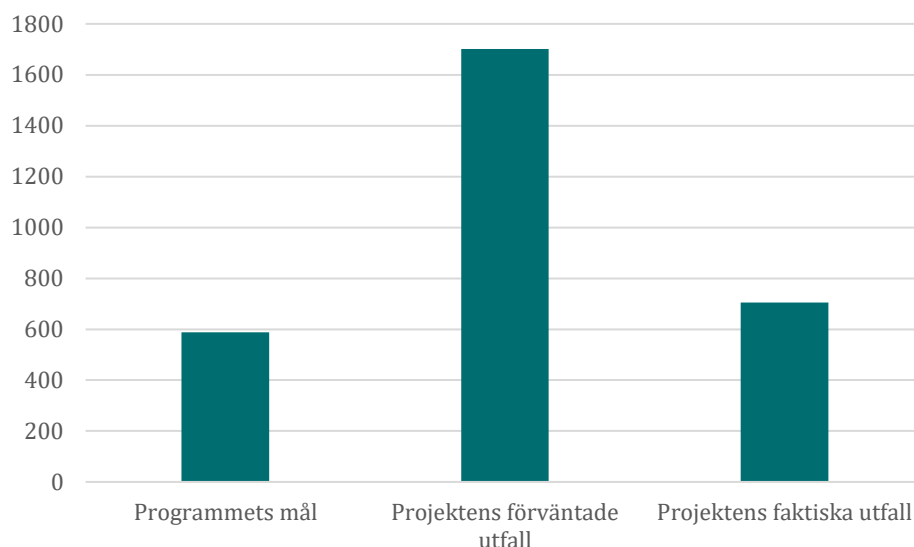
Diagram 7: Antalet organisationer som fick stöd

Programmet möjliggjorde insatser som bidrog till direkta resultat i enskilda företag i form av tillväxt, i termer av omsättning och i antal anställda. Projekten bidrog till att fler än 700 nya arbetstillfällen skapats. Se mer under insatsområde 3.

⁵ Projektens förväntade utfall avser projektets uppskattade målsättning vid ansökan om stöd. Projektens utfall avser det faktiska utfallet vid projektavslut.

Diagram 8 Sysselsättningsökning i företag som fick stöd, antal årsarbetskrafter

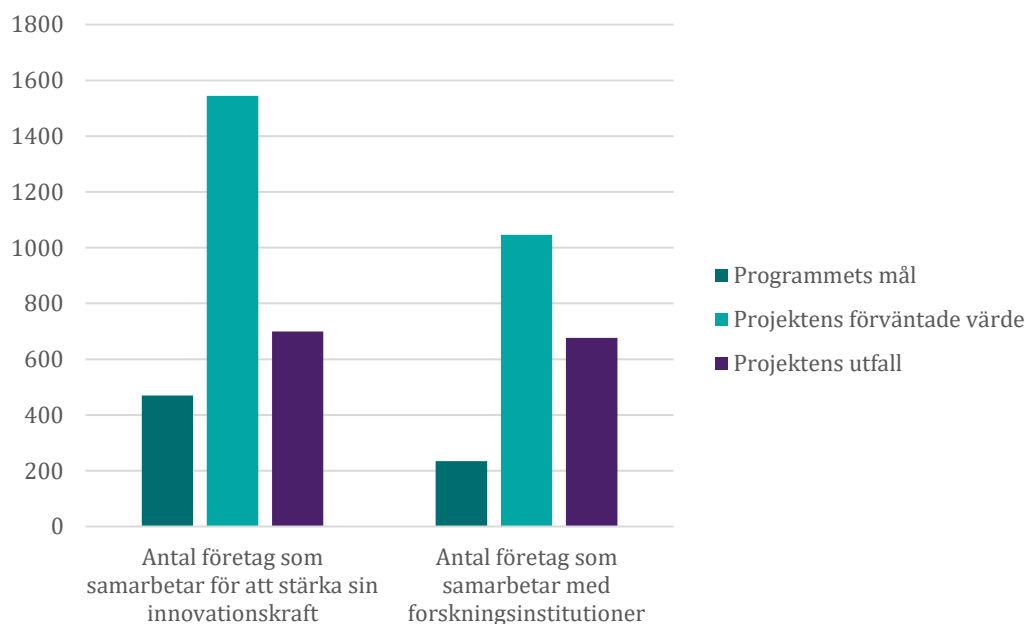

4.2.2 Projekt för stärkt samverkan

Regionalfondsprogrammet Småland och Öarna bidrog till stärkt samverkan i regionen. 30 projekt hade mål för ökad samverkan. 700 företag samarbetade inom projekten med målet att stärka sin innovationskraft.

En annan viktig del var samverkan mellan akademi och företag. Akademin har i många fall tillgång till kunskap och forskning om bland annat affärsutveckling, modeller och metoder kopplat till tillväxt. Denna kunskap är värdefull för företag. 680 företag samarbetade med forskningsinstitutioner. Se mer under insatsområde 1.

Diagram 9: Antal företag som samarbetade

Ofta skedde genomförandet av insatserna i samverkan mellan många aktörer inom en region eller mellan regioner, vilket bidragit till uppväxling av erfarenheter och skapat synergier.

Det finns flera exempel på hur Regionalfonden har använts för att utveckla men också samordna det befintliga stödsystemet i regionen. De fyra länen har olika styrkor och förutsättningar; genom att stärka och samordna aktörer skapar det ett värde i form av bättre stöd för hela Småland och Öarnas näringsliv.

4.2.3 Projektens geografiska spridning i programområdet

Under perioden 2014–2020 genomfördes projekten i alla delar av programområdet Småland och Öarna. Utöver det bedrevs projekt i fler än en region.

Av de 169 projekten som beviljades var det totalt 49 projekt som bedrevs i mer än en region. 11 av dessa var i sin tur projekt som bedrevs i samtliga regioner som omfattas av programområdet. 5 var samverkansprojekt och 2 var projekt, alla inom insatsområde 1 och 3.

Insatsområdet med störst andel projekt som omfattar mer än en region återfanns inom insatsområde 1, Att stärka forskning, teknisk utveckling och innovation, med hela 38 procent (19 projekt).

71 procent av alla beviljade projekten bedrevs inom en enskild region.

Tabell 3: Antalet projekt per geografisk spridning

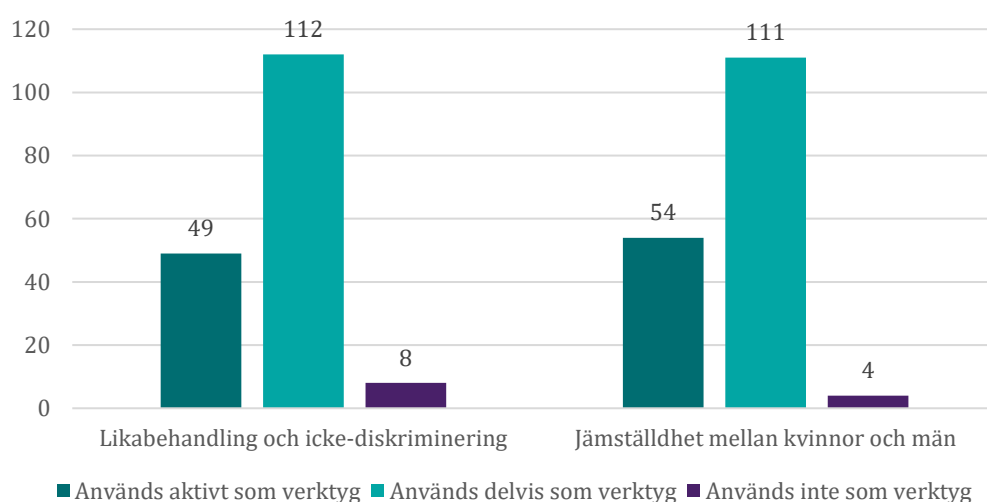
Typ av projekt	Antal ärenden	Beviljat belopp SEK
En region	120	393 900 689
Flera regioner	38	116 435 104
Samtliga regioner	11	134 796 327
Totaler	169	645 132 120

4.2.4 Projekt för stärkt hållbarhet

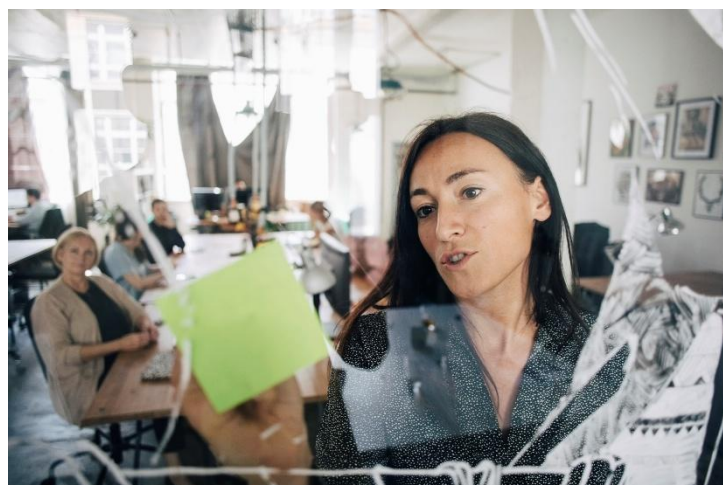
Projektens hållbarhetsarbete var en förutsättning både för att beviljas stöd och för att få stöd utbetalt. Projekten beskrev i ansökan hur de planerade att arbeta med de horisontella kriterierna; miljö, jämställdhet och mångfald, som en del av projektet. Detta har sedan följts upp vid ansökan om utbetalning.

I programmet använde fler än 50 projekt, motsvarande 32 procent, jämställdhet aktivt som ett verktyg för att nå sina mål. 66 procent använde jämställdhet delvis som ett verktyg. Nästan lika många av de beviljade projekten använde likabehandling och icke-diskriminering aktivt som ett verktyg.

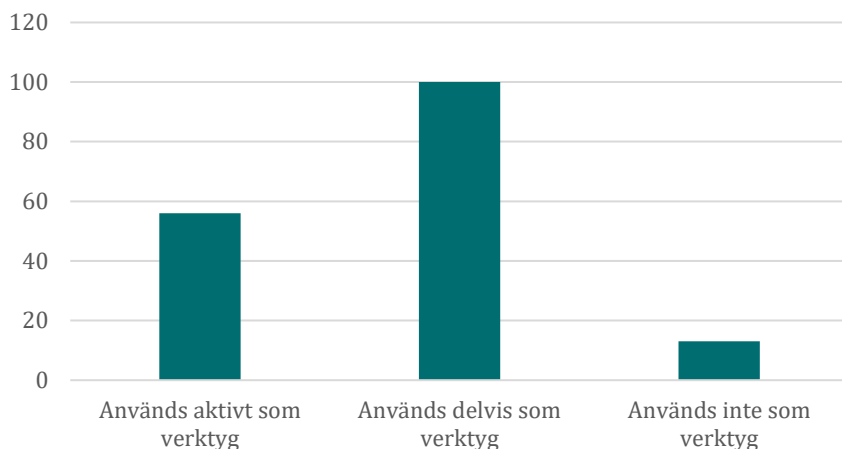
Diagram 10: Antal projekt som använde jämställdhet och likabehandling som verktyg i genomförandet

Av programmets beviljade projekt, använde 1/3 hållbar utveckling som ett verktyg för att nå sina mål. Hela 100 projekt, motsvarande 60 procent, använde hållbar utveckling delvis som ett verktyg. Programmets insatsområde 4, Stödja övergången till en koldioxidsnål ekonomi inom transportbranschen, var speciellt inriktat på miljö och att minska koldioxidutsläppen vilket bidrog till den höga andel projekt som använde hållbar utveckling som verktyg.

Diagram 11: Antal projekt som använde hållbar utveckling för att nå sina mål

Regionalfondens insatser bidrog till att främja en effektivare energianvändning samt utvecklingen av förnybar energi. Det skedde dels genom att stötta små och medelstora företag att minska sin energianvändning, dels genom att främja användandet av förnybar energi och skynda på investeringar i energisnål och förnybar teknik, exempelvis bioenergi.

En del av Regionalfondsprojekten syftade till att stödja framtagande av strategier och planer för energieffektiv samhällsplanering, främst utifrån transportperspektivet. Det handlade om övergången till fossilfria bränslen, transportlogistik och stadsutveckling, infrastruktur för el-laddare samt biogasproduktion. Inom Småland och Öarna bidrog minst 29 projekt till att främja användning och utveckling av förnybara drivmedel, elektrifiering av vägtransporter mm.

Ny teknik och nya tjänster gynnades också av investeringar i demonstrationsanläggningar och testverksamhet. Flera projekt hade verksamheter som bidrog till forskning och innovation med bäring på koldioxidsnål ekonomi, såsom utveckling av koldioxidsnåla metoder, produkter och tjänster.

I programmet för Småland och Öarna gick drygt 11 procent av budgeten till åtgärder för att nå klimatförändringsmålen. Bland satsningarna kan nämnas projekt som arbetade med hållbar mobilitet och att ta fram nya energilösningar som reducerar utsläpp av koldioxid.

4.3 Portföljanslys

Detta avsnitt syftar till att ge en mer detaljerad bild av vilka projekt som beviljades i Småland och Öarna under programperioden 2014–2020, uppdelat på programmets 4 insatsområden. Projektportföljen beskrivs utifrån bland annat vilka typer av projekt som beviljats, hur de möter programmets mål och vilka resultat som kan ses.

Vilka projekt som har beviljats inom respektive insatsområde framgår i Tillväxtverkets projektbank.⁶

4.3.1 Insatsområde 1, Att stärka forskning, teknisk utveckling och innovation

Inom detta insatsområde fanns det två specifika utmaningar. Den första utmaningen var att det fanns få kunskapsintensiva företag och den andra var den låga nivån på investeringar i forskning och utveckling, FoU. Genomförda insatser skulle resultera i ökad tillgång till mötesplatser, innovationsmiljöer, kunskap och nya metoder för att förbättra förutsättningarna för innovationsutveckling.

Inom insatsområdet bedrevs totalt 50 projekt till ett stöd på 165 miljoner kronor. Totalt sett in-tecknades cirka 90 procent av insatsområdets budget. Av de 50 projekten var 13 projekt med en part, 17 förstudier samt 20 samverkansprojekt.

Tabell 4: Beviljade projekt inom insatsområde 1

Typ av projekt	Antal ärenden	Nettobeviljat belopp SEK
Förstudie	17	5 005 695
Projekt	13	41 033 503
Samverkansprojekt	20	119 059 150
Totaler	50	165 098 348

De projekt som beviljades handlade ofta om att bygga upp plattformar eller mötesplatser där små och medelstora företag från olika branscher kan träffas tillsammans med akademi och offentlig sektor. De arenor som det har investerats i ska också då vara kopplade till regionernas styrkeområden, smart specialisering. Dessa arenor initierar idéer och embryon till utvecklingsprojekt med annan finansiering, nationell och internationell. Arenorna som startades upp är även mycket viktiga för att vara en överbyggnad så att företag och akademi kan mötas och samarbeta och så att akademien kan föra ut tillämpbar forskning. Programkontoret kan se att dessa projekt har fungerat väl i enlighet med sina och programmets intentioner.

De beviljade medlen gick bland annat till företag inom tillverkningsindustrin, livsmedelsindustrin, hälso- och sjukvårdsområdet samt kulturella och kreativa näringar.

Cirka hälften av de beviljade medlen inom insatsområde 1 gick till projekt som bidrog till stärkt tekniköverföring och samarbete mellan högskola och näringsliv som i första hand gynnar små och medelstora företag, totalt 16 projekt. 17 projekt hade insatser som handlat om stöd till kluster och företagsnätverk. 23 procent av de beviljade medlen gick till dessa projekt som sammantaget haft mindre budgetar än projekten som stärkt tekniköverföring och samarbete. 16 projekt handlade om forskning och innovation vid offentliga forskningscenter och 1 förstudie, ägd av ett näringslivsbolag, handlade om innovation vid privata forskningscenter.

⁶ [Stöd till regional utveckling - EU-program 2014-2020](#)

Tabell 5: Antal projekt och beviljade medel per insatstyp

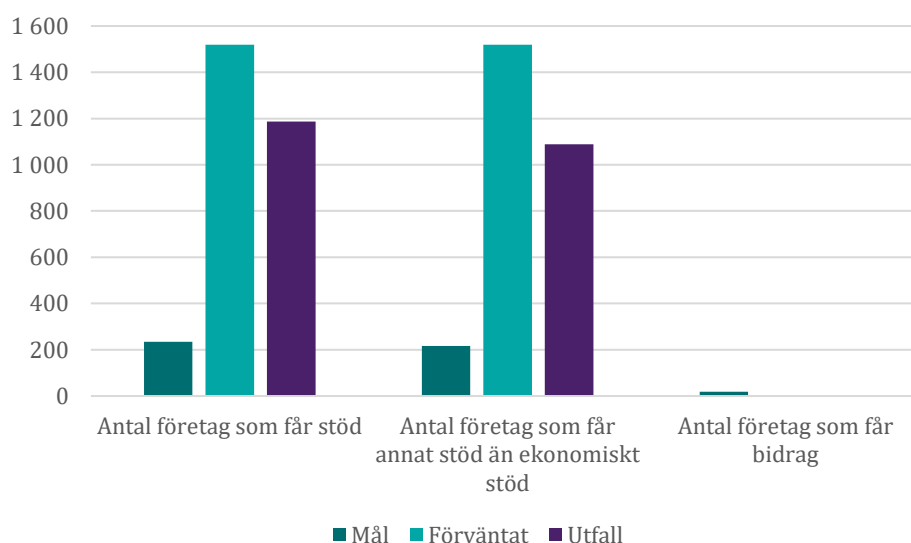
Insatstyp	Antal ärenden	Nettobeviljat belopp SEK
060: Forskning och innovation vid offentliga forskningscenter och kompetenscenter, inklusive nätverkande	16	39 220 590
061: Forskning och innovation vid privata forskningscenter, inklusive nätverkande	1	200 000
062: Tekniköverföring och samarbete mellan högskola och näringsliv som i första hand gynnar små och medelstora företag	16	88 481 143
063: Stöd till kluster och företagsnätverk som i första hand gynnar små och medelstora företag	17	37 196 615
Totalt	50	165 098 348

Totalt bedrev 32 olika projektägare projekt inom insatsområdet. En siffra att uppmärksamma lite extra här är Linnéuniversitetet, som under denna period bedrev totalt 10 projekt. Det blir en andel på 20 procent inom insatsområdet. Insatsområdet hade övergripande den högsta andelen aktörer som kommer från universitet och forskningsinstitut. Totalt bedrev 6 olika universitet och forskningsinstitut ett projekt under 2014–2020, vilket är alla större lärosäten inom programområdet. Dessa projekt bidrog till stärkt samverkan mellan akademi, företag och aktörer i främjandesystemet. Flera projekt bidrog till att underlätta för företag att omhänderta forskningsresultat.

4.3.1.1 Projektens resultat inom insatsområde 1

Nedan följer en sammanfattning av de viktigaste resultaten inom insatsområdet, på en aggregerad nivå. En central indikator, som är genomgående för samtliga insatsområden, är antalet företag som fick stöd.

Diagram 12: Antal företag som fick stöd

Totalt sett fick 1 187 företag stöd vilket är aningen lägre än vad projekten först uppskattade. Sett till programmets målvärde, som var strax under 240 företag, så är utfallet klart över förväntan. Det ska emellertid nämnas att programmets målvärden

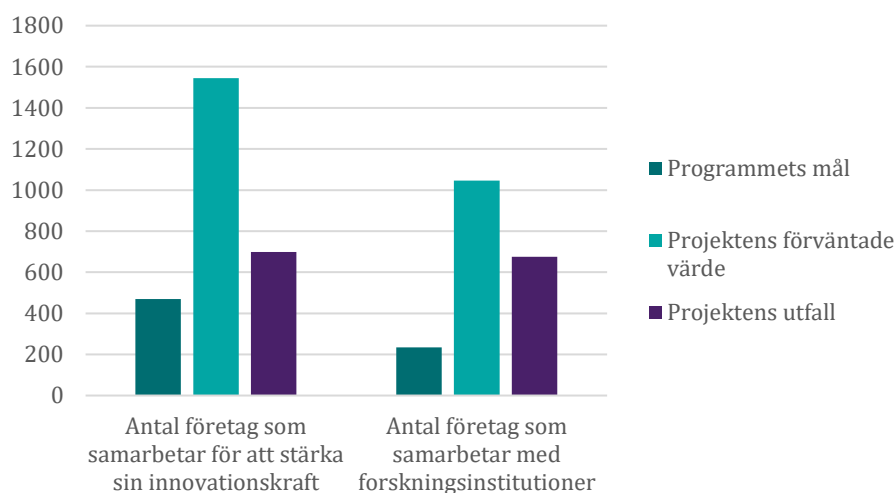
över lag var lågt satta, eftersom det var svårt att förutse hur många företag som projekten skulle nå.

Värt att nämna är att det varierar stort i hur långtgående stöd som företag fick. Det handlar om allt ifrån enstaka punktinsatser till mer omfattande rådgivning och coaching. Hur stark koppling det fanns mellan investerade medel/insatser och tillväxt och innovation i det enskilda företaget varierar. I vissa fall var koppling mellan investerade medel och resultat i enskilda företag stark, i andra fall var kopplingen svagare. En koppling fanns dock alltid via programmets indikatorer.

Inga projekt som innebar att företag fick bidrag beviljades inom insatsområdet.

En annan indikator som var signifikant för insatsområdet är företag som samarbetade med forskningsinstitutioner och som samarbetade för att stärka sin innovationskraft.

Diagram 13: Antal företag som samarbetade

Dessa indikatorer visar på att samverkan skett inom projekten, dels mellan näringsliv och akademien, dels mellan företag. Drygt 700 företag samarbetade för att stärka sin innovationskraft och drygt 680 samarbetade med forskningsinstitutioner. Samverkan är en grundbult i uppbyggnaden av innovationsmiljöer.

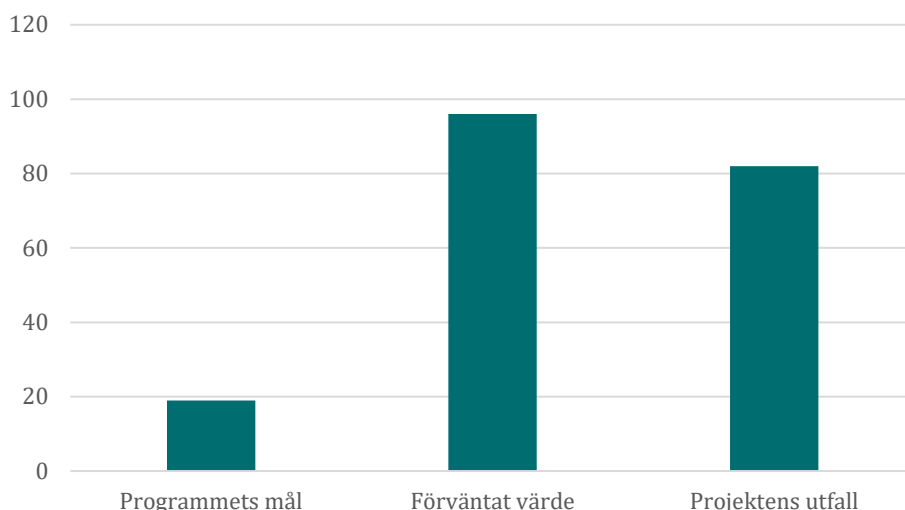
Innovationsmiljöerna främjar nyttiggörande av forskning och bidrar till att företag förmår att ta fram nya innovationer i form av produkter/processer/tjänster som gör att de kan lyfta sig i värdekedjan och ökar sin överlevnadsförmåga i en global ekonomi. Projekten bidrog till att andelen kunskapsintensiva företag och näringslivets FoU-investeringar ökade, vilket på sikt leder till ökad regional konkurrenskraft.

Projektet "Boost-Boende och bostadsutveckling för stark tillväxt" har till exempel utvecklat och etablerat nätverk och gränsöverskridande samarbeten för lärande mellan företag, akademi, branschorganisationer och organisationer inom området för boende och byggande i glas och trä. Trä och glas är styrkeområden i Småland och projektet har genom utvecklade samarbeten, tekniska prototyper och nya affärsmodeller stärkt företagen. Inom projektet samarbetade ett 40-tal företag inom programområdet med forskningsinstitutioner.

Inom insatsområde 1 fick också 82 organisationer stöd. 39 projekt hade insatser där projektägaren och eventuella samverkansparter fick stöd genom projektet. Det

handlade om projekt som utvecklat innovationsmiljöer för stärkt kompetensutveckling, samverkan och förnyelseprocesser. Bland annat har ett samverkansprojekt utvecklat Linnaeus Technical Center, LTC, i syfte att stärka teknikföretagen i Linnéregionen. Projekt har även utvecklat samverkansformer mellan universitet, företagsfrämjare, företag och samhälle.

Diagram 14: Antal organisationer som fick stöd

Det är inte forskningslogiken som var styrande i Regionalfondsprojekten utan i stället har fokus legat på hur små och medelstora företag har kunnat stärka sin innovationsförmåga och därmed öka sin tillväxt.

Genomförda projekt kännetecknas av att de utvecklade strukturer för samverkan mellan näringsliv och akademi, utvecklat det innovationsstödjande systemet och genomfört konkreta stödinsatser till företag. I sin helhet bidrog samtliga insatser till förbättrade förutsättningar för företagens innovationsutveckling.

4.3.2 Insatsområde 2, Att öka tillgången till, användning av och kvaliteten på informations- och kommunikationsteknologi (IKT)

Inom insatsområde 2 fanns två specifika utmaningar. Den första var en gles och obalanserad befolkningsstruktur och den andra en begränsad tillgång till bredband. För att möta detta behövdes projekt som bidrog till effektivare samordning för ökad tillgång till bredband och utveckling av digitala tjänster både för näringsliv och privatpersoner.

Inom detta insatsområde bedrevs totalt 19 projekt under perioden 2014–2020. 12 var projekt och 7 var förstudier.

Tabell 6: Beviljade projekt inom insatsområde 2

Typ av projekt	Antal ärenden	Nettobeviljat belopp SEK
Förstudie	7	1 861 643
Projekt	12	42 513 659
Totaler	19	44 375 302

Totalt sett in-tecknades cirka 79 procent av insatsområdets medel. Tillväxtverket upplevde att efterfrågan på insatser inom insatsområde 2 var svagt. Huvudanledningarna till att det inte inkom fler ansökningar totalt sett och att in-teckningsgraden inte utnyttjades fullt ut, var att många organisationer som jobbar med digitaliseringsinsatser ansökte om medel inom programmets andra insatsområden men då huvudfokus oftast var något annat, t.ex. forskning, affärs- eller produktutveckling med hjälp av digitalisering. Det finns också för få organisationer som kan, vill och vågar driva projekt. De reaktivt få organisationer som finns mäktar inte heller att driva hur många projekt som helst.

Att det finns få genomförandeorganisationer är också en delförklaring till varför området inte lyckades använda de medel som höjningen av valutakursen innebar år 2022. Att höjningen av valutakursen kom så sent är en annan delförklaring.

Den vanligaste inriktningen inom insatsområdet var projekt som utvecklade IKT-tjänster och tillämpningar för små och medelstora företag; 12 av de 19 projekten hade den inriktningen. Dock var dessa projekt små i förhållande till de 3 projekt som var inriktade på tjänster och tillämpningar för e-förvaltning. Dessa 3 projekt upparbetade 45 procent av de beviljade medlen i insatsområdet, nästan 19,8 miljoner kronor. Projektet "Digital samhällsbyggnad – DISA" var det största av dessa 3 projekt med 12,4 miljoner i nettobeviljat belopp. Projektet utvecklade en digital samhällsbyggnadsprocess, som underlättar företagens ärendehantering och bidrar till en jämställd, öppen och hållbar planerings- och byggprocess på Gotland.

Tabell 7 Antal projekt och beviljade medel per insatstyp

Insatstyp	Antal ärenden	Nettobeviljat belopp SEK
078: Tjänster och tillämpningar för e-förvaltning (inklusive e-upphandling, IKT-åtgärder som stöder reformen av den offentliga förvaltningen, it-säkerhet, förtroendeskapande åtgärder och integritetsskydd, e-juridik och e-demokrati)	3	19 791 732
080: Tjänster och tillämpningar för e-integration, e-tillgänglighet, e-lärande och e-utbildning samt digital kunskap	3	1 066 659
081: IKT-lösningar för ett hälsosamt aktivt åldrande samt tjänster och tillämpningar för e-hälsa (inklusive e-vård och it-stöd i hemmet)	1	2 776 089
082: IKT-tjänster och tillämpningar för små och medelstora företag (inklusive e-handel, e-affärer och sammanlänkade affärsprocesser, levande laboratorier, webbentreprenörer och nystartade IKT-företag)	12	20 740 822
Totalt	19	44 375 302

En intressant siffra att uppmärksamma är fördelning av genomförda projekt per geografi för detta insatsområde. Av de 19 projekt som beviljats bedrevs 6 projekt av gotländska projektägare inom Gotlands län, 31,5 procent. Läger man till övriga projekt där part från Gotland medverkar, uppgår antalet till 9 stycken. Aktörer på Gotland var därmed mycket aktiva i detta insatsområde.

⁷ IKT står för informations och kommunikationsteknik med koppling till digital teknik

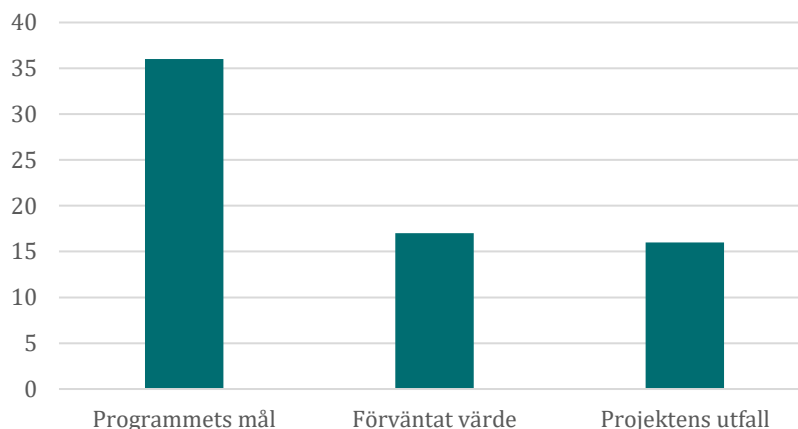
I insatsområde 2 bedrevs projekten av totalt 11 olika projektägare. Region Gotland bedrev 4 projekt själva. Linnéuniversitetet och Almi Företagspartner i Jönköping bedrev 3 projekt vardera. Projekten handlade bland annat om att digitalisera underleverantörer för att möta köparnas krav i Jönköpings län. Ett av Linnéuniversitetets projekt hade insatser som ökade användningen av digitala tjänster inom vård och omsorg samt gav företag insikt i vilka digitala tjänster som efterfrågades av vården.

4.3.2.1 Projektens resultat inom insatsområde 2

Insatserna i programmet bidrog till att stärka regionernas möjligheter att ta del av och vara en del av det framväxande e-samhället. Projekten hade insatser som utvecklade och främjade efterfrågan på nya IT-lösningar för offentlig sektor, bidrog till att förenkla samverkan inom den offentliga sektorn samt ökade användningen av digitala tjänster så att små och medelstora företags konkurrenskraft stärktes. Projekten hade även insatser för att främja den digitala delaktigheten oavsett personliga förutsättningar.

Inom insatsområde 2 fanns en mätbar indikator för att visa antal organisationer som fick stöd.

Diagram 15: Antal organisationer som fick stöd

16 organisationer fick stöd genom projekten. Eftersom inga samverkansprojekt bedrevs inom insatsområde 2 så avser detta utfall i första hand de projekt som stärkt och utvecklat projektägarna. Bland annat bedrev Region Kronoberg projektet "Digilyft - Digital omställning i Kronoberg" som hade som mål att öka omfattningen och hastigheten av regionens digitala omställning av hälso- och sjukvården.

Det fanns även projekt där fler organisationer fick stöd, där samverkan vart viktig men utan att dessa organisationer vart formella samverkanspartners i projektet.

Programmet nådde inte målsättningen att 36 organisationer skulle få stöd. De projekt som finansierades inom ramen för Regionalfondsprogrammet var betydligt större och mer samordnade är vad som förutsågs när programmet skrevs. I stället för ett antal insatser i varje län skedde samordning över läns- och kommungränser vilket ledde till att antalet organisationer som fick stöd blev färre.

Projekten inom insatsområde 2 hade också direkta insatser mot företag trots att ingen indikator fångat upp det. Bland annat bidrog projekten till att små och

medelstora företag i regionen har fördjupat sin förmåga att ta till vara digitaliseringens möjligheter och stärka sin konkurrenskraft. Små och medelstora företag har genom projekt bland annat getts möjlighet att göra en självskattning av och reflektera kring sin digitala transformation.

Projekten bidrog också till erfarenhets- och kunskapsutbyten mellan företag och akademi i frågor om digital mognad. Projekt undersökte och producerade ny kunskap kring kopplingen mellan företags digitalisering och ökad konkurrenskraft.

Det genomfördes också projekt som ökat digitaliseringen inom offentlig sektor och som bidrog till mer effektiva organisationer.

4.3.3 Insatsområde 3, Att öka konkurrenskraften för små och medelstora företag

Insatsområde 3 kopplade an till utmaningar som rör en ensidig näringsstruktur och svag tillväxttakt i små och medelstora företag. För att skapa regional konkurrenskraft och minska sårbarheten, efterfrågades projekt som bidrog till ett mer differentierat näringsliv och höjd produktivitet. Inom Småland och Öarna finns ett stort antal små- och medelstora företag, så det är av högsta vikt att dessa utvecklas och att tillväxttakten ökar. Inom insatsområdet lyftes även internationalisering och kapitalförsörjning som nyckelområden för utveckling.

Inom detta insatsområde bedrevs totalt 68 projekt under perioden 2014–2020, varav 34 projekt, 24 förstudier, 8 samverkansprojekt, 1 ramprojekt samt 1 projekt inom finansieringsinstrument. Budgeten intecknades med cirka 87 procent.

Tabell 7 Beviljade projekt inom insatsområde 3

Typ av projekt	Antal ärenden	Nettobeviljat belopp SEK
Finansieringsinstrument	1	63 000 000
Förstudie	24	6 942 841
Projekt	34	114 637 279
Ramprojekt	1	19 703 842
Samverkansprojekt	8	46 834 755
Totaler	68	251 118 717

Detta insatsområde hade flest beviljade projekt och också den största delbudgeten i programmet. Intresset för insatsområdet var stort under hela programperioden. Det kan förklaras av att det inom detta område fanns projektägare som var vana att hantera strukturfondsprojekt kopplade till små- och medelstora företag. Detta gjorde det lätt för dem att se de nödvändiga gemensamma behov som finns hos små och medelstora företag samt mikroföretag, där det finns ett glapp mellan ordinarie offentligt stödsystem och företagens gemensamma behov som kan täckas av ett EU-finansierat projekt.

Projekten som beviljades handlade till stor del om affärsutveckling av små och medelstora företag, stimulans till små och medelstora företags vilja och förmåga till internationalisering, utveckling av det företagsfrämjande systemet genom samordning av funktioner, kunskapsförhöjning av företagsfrämjare, till exempelvis

otraditionella branscher och utveckling av nya arbetsformer, samt stöd till företagens kapitalförsörjning.

53 av projekten hade inriktning på näringslivsutveckling och stödtjänster till små och medelstora företag. Högst beviljat belopp fanns inom insatstypen allmänna produktiva investeringar, dock avser 63 miljoner kronor finansieringsinstrument och 19,7 miljoner kronor det ramprojekt som beviljades.

Tabell 8 Antal projekt och beviljade medel per insatstyp

Insatstyp	Antal ärenden	Nettobeviljat belopp SEK
001: Allmänna produktiva investeringar i små och medelstora företag	15	110 829 830
066: Avancerade stödtjänster för små och medelstora företag och grupper av sådana företag (inklusive ledning, marknadsföring och design)	20	57 363 280
067: Näringslivsutveckling för små och medelstora företag, stöd till företagande och företagskuvöser (inklusive stöd till avknopningsföretag)	33	82 925 607
Totalt	68	251 118 717

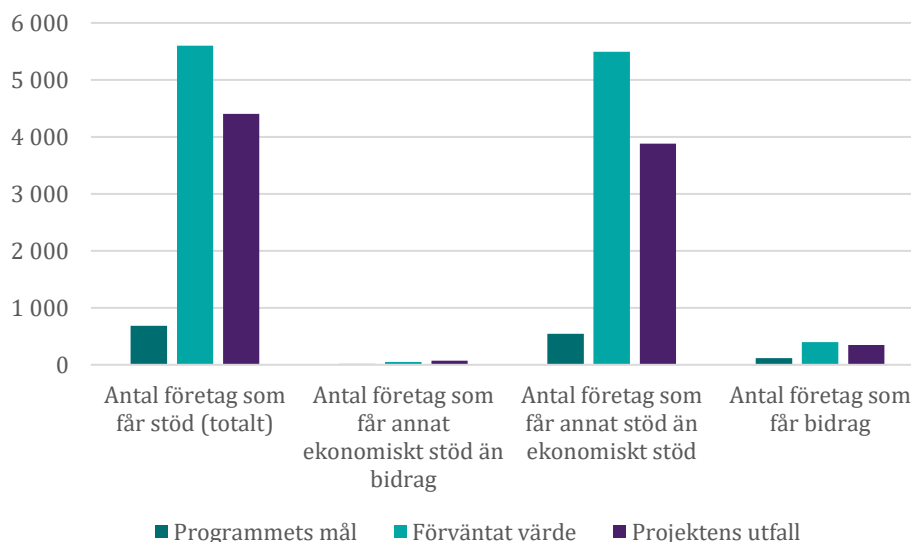
Insatsområde 3 var det insatsområde som hade flest beviljade projekt, men var också bredast i form av aktörer samt geografisk spridning mellan projektägare. Det vanligaste var dock att projekten bedrivs i en enskild region och inte gränsöverskridande i flera.

Totalt bedrev 39 olika projektägare projekt inom insatsområdet. Den organisation som enskilt bedrev flest projekt var Region Kalmar län med totalt 5 projekt. Aktören med näst flest projekt var IUC Kalmar med 4 projekt. Projekten stärkte bland annat tillväxten i besöksnäringen i Kalmar län genom ökad samverkan, modeller för hållbar affärsutveckling, produktutveckling, internationalisering och stöd i marknadsföring. Region Kalmar bedrev också projekt som innebar stöd i omställningen under covid-19-pandemin och som stärkt regionens och företagens framtida krishantering.

4.3.3.1 Projektens resultat inom insatsområde 3

Nedan följer en sammanfattning av de viktigaste resultaten inom insatsområdet, på en aggregerad nivå. Ett sätt att mäta resultaten av de olika insatserna var genom de utpekade indikatorerna. En central indikator inom detta insatsområde var antalet företag som fick stöd.

Diagram 16: Antal företag som fick stöd

Antal företag som fick stöd, bidrag, annat stöd än ekonomiskt överträffade programmålen, vilket visar att intresset för programmets insatser var stort bland små och medelstora företag.

Antal företag som fick annat stöd än ekonomiskt stöd avser insatser i enskilda företag. Totalt fick drygt 3 900 företag sådant stöd genom projekten.

Exempelvis fick dryga 50 företag i region Jönköping höjd konkurrenskraft genom insatser för hållbar digitalisering inom projektet "Inkomst 4.0 Digi2". Projektet stöttade företag i att bland annat börja mäta sin produktionseffektivitet och gav dem åtgärder för att höja den.

På Gotland bedrevs projektet "Sustainable speis" som gav dryga 30 företag, verksamma inom måltidsturism, stärkt kapacitet och konkurrenskraft genom samarbeten med fokus på hållbarhet.

Antal företag som fick bidrag avser ramprojekt, företagsstöd. 350 företag fick bidrag genom ett beviljat projekt till Region Kalmar.

Vårt att poängtera är att det varierade stort hur långtgående stöd som företagen fick. Det kunde vara allt från enstaka punktinsatser till mer omfattande rådgivning och coachning, vilket gör det svårt att bedöma huruvida stödet ledde till att företagen ökat sin tillväxt och konkurrenskraft.

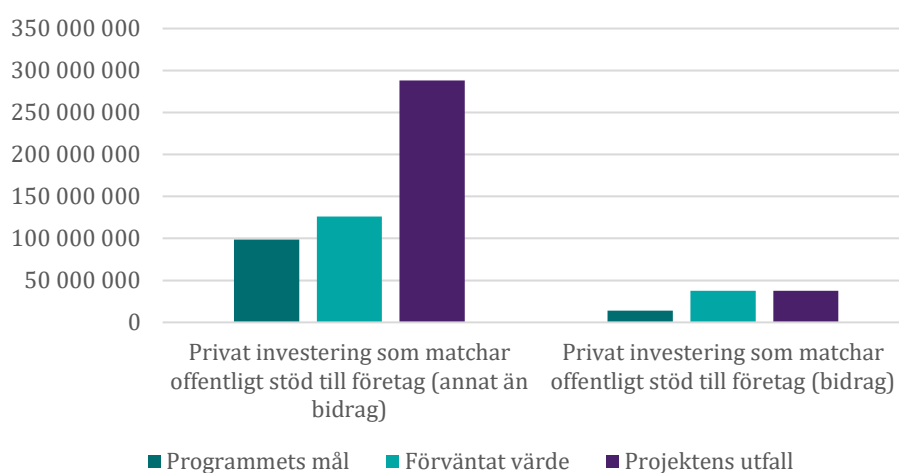
En projektform som förekom inom detta insatsområde var finansieringsinstrument. 63 miljoner kronor av programmet investerades i en fond för riskkapital; det handlade om lån till företag i tidiga skeden. Almi Invest beviljades och genomförde detta projekt som bidrog till att 73 bolag fick stöd (antal företag som får annat ekonomiskt stöd än bidrag) och 170 nya arbetstillfällen skapades. Målgruppen var små och medelstora företag med tillväxtpotential och som huvudsakligen befann sig i en tidig utvecklingsfas.

Satsningen aktiverade och attraherade betydande volymer privat medfinansiering.

Programmet drog även till sig privata investeringar i större uträkning än vad som antogs när programmets målvärde sattes. Indikatorn "Privata investeringar som

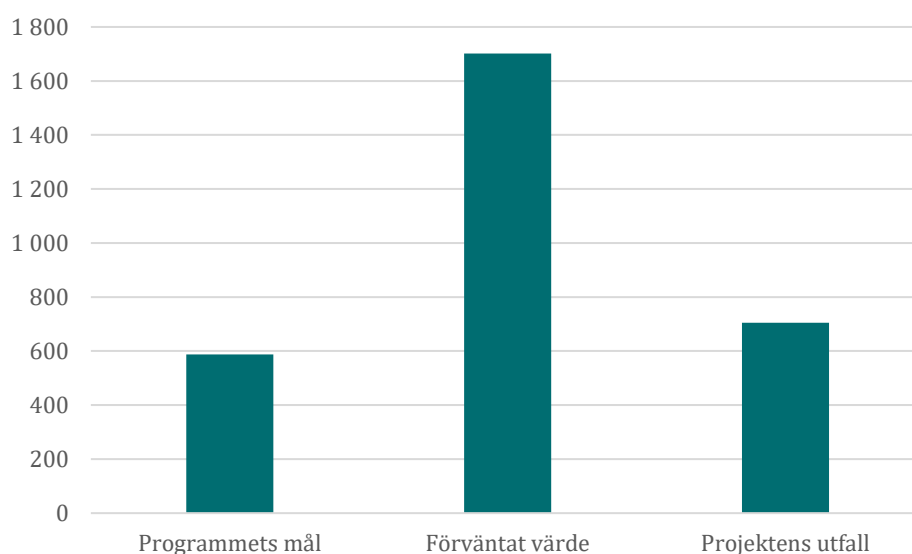
matchar offentligt stöd till företag (annat än bidrag)” avser de investeringar som gjordes kopplat till Almi Invests fond för riskkapital. Indikatorn ”Privata investeringar som matchar offentligt stöd till företag (bidrag)” avser privata investeringar i ramprojektet. Utöver dessa faktiska investeringar så ska noteras att deltagande företag även lade ner mycket tid i projekten, vilket inte syns i någon indikator.

Diagram 18 Investeringar, kronor

En annan indikator som är relevant för insatsområdet är sysselsättningsökning i deltagande företag, det vill säga ökning av antalet årsarbetskrafter. Här var utfallet på 705 lägre än projektens förväntade värde, men samtidigt i nivå med programmets målvärde.

Diagram 17 Sysselsättningsökning i företag som fick stöd, antal årsarbetskrafter

Sammantaget ser vi att samtliga beviljade projekt i programmet kan kopplas till olika former av stöd för affärsutveckling i befintliga företag. Detta bedöms ligga i linje med det särskilda målet.

4.3.4 Insatsområde 4, Att stödja övergången till en koldioxidsnål ekonomi inom alla sektorer

Insatsområde 4 skulle möta utmaningarna kopplade till de höga utsläppen från transporter. För att nå klimatmålen krävdes åtgärder för att främja hållbara transporter, skapa intermodala lösningar och minskat beroendet av fossila drivmedel inom transportsektorn. Målet med insatsområdet var att bidra till framsteg mot en mer hållbar och effektiv energianvändning och samtidigt se till att åtgärderna är kostnadseffektiva.

Inom detta insatsområde bedrevs totalt 29 projekt under perioden 2014–2020. 5 projekt med en part, 17 förstudier, 6 samverkansprojekt samt 1 ramprojekt. 86 procent av insatsområdets budget in-tecknades.

Tabell 9: Beviljade projekt inom insatsområde 4

Typ av projekt	Antal ärenden	Nettobeviljat belopp SEK
Förstudie	17	4 822 871
Projekt	5	20 763 032
Ramprojekt	1	9 274 951
Samverkansprojekt	6	42 715 787
Totaler	29	77 576 641

Insatsområde 4 var ganska smalt skrivet i programmet eftersom det var begänsat till transporter. Projekten hade insatser för att främja utveckling av koldioxidsnåla och energieffektiva infrastrukturer för transporter, insatser för ökad användning av förnybara bränslen, aktiviteter för ökat hållbart resande med kollektivtrafik genom beteendeförändringar och attitydpåverkan samt spets- och demonstrationsprojekt.

Insatsområde 4 hade flest förstudier kontra projekt som bedrivits. Totalt utgjorde förstudier cirka 59 procent av alla beviljade projekt i insatsområdet. Detta kan förklaras av att det var ett nytt insatsområde för Regionalfonden som tillkom under programperioden 2014–2020 och som delvis vänder sig till nya projektaktörer. Det fanns därför ett större behov av att genomföra förstudier innan genomförandeprojekt kan starta.

Alla projekt som beviljas stöd ska bidra till att stödja övergången till en koldioxidsnål ekonomi. För att bidra till övergången behövs en bredd av projekt. Projekten har delats in i 3 kategorier med utgångspunkt i huvudsakliga mål, se tabell 10. 63 procent av de beviljade medlen har gått till 13 projekt med insatser för energieffektivitet i små och medelstora företag. Bland annat återfanns här ett projekt som bidrog till att öka andelen fossilfria resor för ett mer transporteffektiv Kronoberg genom medvetna val av transporter.

Tabell 10 Antal projekt och beviljade medel per insatstyp

Insatstyp	Antal ärenden	Nettobeviljat belopp SEK
013: Upprustning av offentlig infrastruktur för ökad energieffektivitet, demonstrationsprojekt och stödåtgärder	7	7 862 682
043: Rena stadstransporter, infrastruktur och främjande (inklusive utrustning och rullande materiel)	9	21 221 272
068: Energieffektivitet och demonstrationsprojekt i små och medelstora företag samt stödåtgärder	13	48 492 687
Totalt	29	77 576 641

Totalt bedrev 14 olika projektägare insatsområdets projekt. Insatsområdet har två intressanta siffror att ta upp. Av alla insatsområden är det detta insatsområde som har högst andel projektägare som är direkt kopplade till kommun eller region. Anledning till det kan vara insatsområdets mål kopplat till just transporter. Projektägare som företagsfrämjande aktörer, akademi eller näringslivsbolag har inte detta som fokusområde på samma sätt som kommun och region. Bland annat bedrev Kalmar kommun 6 projekt till ett värde av 8,7 miljoner kronor.

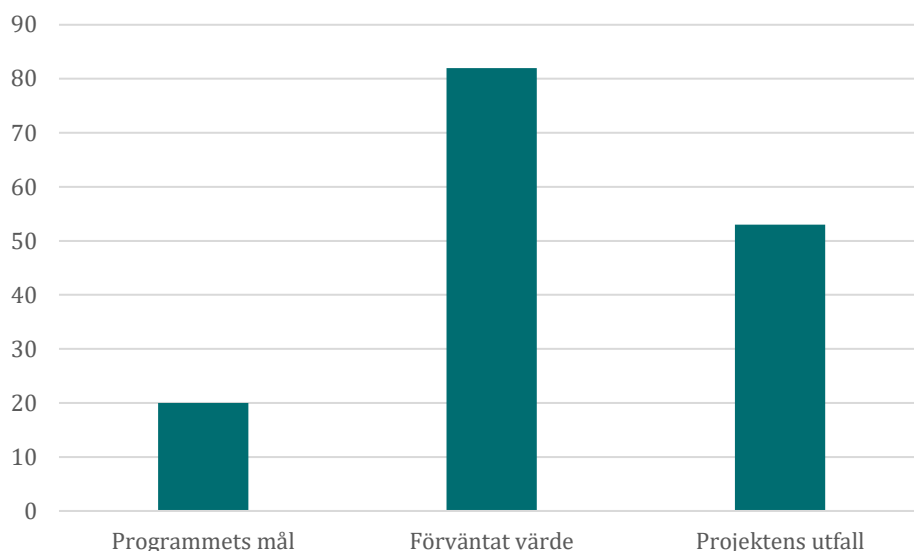
3 stora projekt genomfördes av Energikontoret i Norra Småland, som är en del av Region Jönköpings läns organisation. Projekten handlade bland annat om transporteffektivitet, fossiloberoende transporter och hållbar arbetspendling genom insatser som beteendepåverkande kampanjer, samåkning, cykelfrämjande åtgärder, kunskapsplattformar och nätverk. Att öka målgruppens kunskap om alternativen till fossilberoende transporter var genomgående i projekten.

Den andra intressanta siffran i insatsområdet är att det bara är i detta insatsområde som länsstyrelsen var representerad som projektägare. Det gäller Länsstyrelsen i Jönköping och Länsstyrelsen i Gotlands län. Dessa projekt bidrog till stöd och kunskap i övergången till en koldioxidsnål ekonomi inom transportsektorn, samt bidrog till mer hållbara transporter.

4.3.4.1 Projektens resultat inom insatsområde 4

För att mäta projektens resultat inom insatsområde 4 användes indikatorerna antal organisationer som fick stöd och minskad energiförbrukning hos projektmedverkande företag.

Diagram 19 Antal organisationer som fick stöd

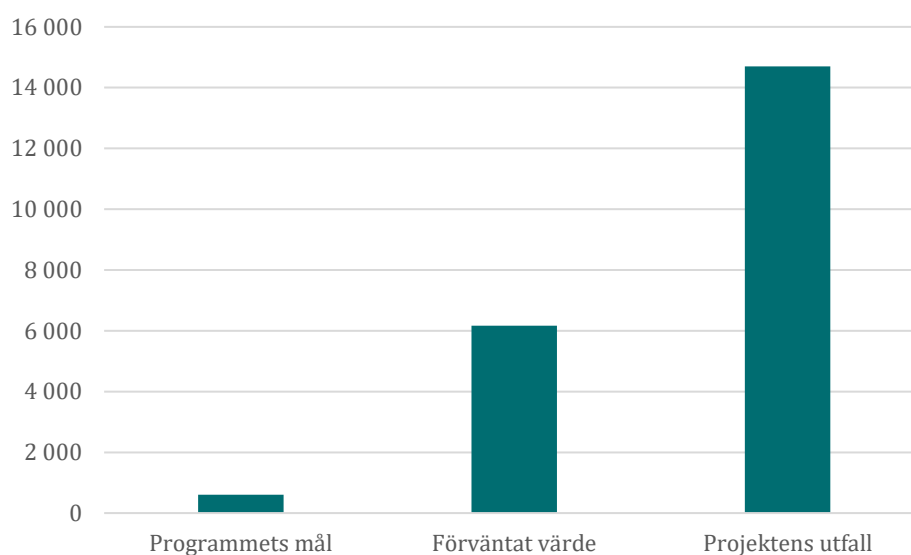
Totalt fick 53 organisationer stöd genom projekten vilket översteg programmets målvärde. Flera projekt bedrevs som samverkansprojekt, 6 stycken. Utöver dessa innehöll de flesta projekt omfattande samverkan mellan kommuner, kommunala bolag, branschorganisationer, länsstyrelser och regioner. Samverkan mellan aktörer är avgörande för att ha möjlighet att minska koldioxidutsläppen, öka andelen förnybar energi och minska energianvändningen i transportsektorn.

Projektet- "Kraftsamling Biogas II - Regional samverkan för ökad användning av biogas som förnybart drivmedel inom transportsektorn", är ett exempel där samverkan spelat en stor roll. Projektet har bland annat bidragit till ett regionalt biogasnätverk och samverkansplattform för insatser för ökad användning, distribution och produktion av biogas i Jönköpings län.

Utfallet när det gäller minskad energiförbrukning blev också större än projekten uppskattade, vilket kan tyckas bra. Men det kan också vara så att målvärdet för indikatorn var mycket lågt satt.

Diagram 20 Minskad energiförbrukning hos projektmedverkande företag och organisationer, MWh

De båda indikatorerna rimmar dock dåligt med de projekt inom programmet som bara arbetar med transporter. Som programmet är skrivet har de flesta projekt ingen koppling till "minskad förbrukning" utan fokus har legat på renare och hållbara energilag, som faktiskt i stället kan leda till ökad energiförbrukning (fast med minskade utsläpp).

Beviljade projekt har lett till minskade koldioxidutsläpp genom ökad användning av bioenergi i stället för fossilbaserade bränslen.

I projektportföljen för insatsområdet har det funnits en bredd av projekt som alla haft den gemensamma nämnaren att bidra till att Småland och Öarna blir en koldioxidsnål region och ekonomi. Utifrån kategoriseringen av projekt bedöms beviljade projekt ligga väl i linje med de aktiviteter som programmet ursprungligen efterfrågade för att möta identifierade utmaningar.

4.3.5 Tekniskt stöd

Medlen för tekniskt stöd (TA) fördelades enligt beslut i övervakningskommittén. Medlen användes till övervakningskommitténs, den förvaltande myndighetens och revisionsmyndighetens kostnader för övervakning och genomförande av det operativa programmet. 3 projekt var TA-finansierade. Inteckningsgraden uppgick till cirka 97 procent av budgeten för området.

4.4 Summering och lärdomar

Sammanfattningsvis drar vi slutsatsen att programmets medel har bidragit till regional utveckling i Småland och Öarna. Genom de 4 insatsområdena har små och medelstora företag bland annat ökat sin tillväxt och konkurrenskraft. Vi har sett att programmets medel är mycket användbara som ett verktyg för att bygga strukturer mellan akademi och näringsliv. Samverkan har stärkts i och mellan främjandesystemet, akademi och näringsliv. Projekten har också lagt en grund för att fler SME skall få tillgång till forskningsresultat.

Den ökade samverkan mellan områdets regioner har lett till fler gemensamma gränsöverskridande projekt som hade riskerat att inte bli av utan samverkan, eftersom målgrupperna hade blivit alltför för små och administrativt kostnadsintensiva.

Eftersom vi inte lyckades upparbeta hela programmets medel är en lärdom att det är önskvärt att få ett så framtungt genomförande som möjligt i kommande programperioder. Det vill säga många bevilja projekt tidigt. Ett baktungt program, med många sena projekt, riskerar återföringar som inte kan användas till nya satsningar. Det är också önskvärt att eventuella justeringar av valutakurser genomförs tidigt för att öka möjligheterna att hinna upparbeta medlen.

5 Referenser

1. Programdokument
2. Data från handläggningssystemet NYPS/Diver
3. Avsluts-och delrapporter

Du kan ladda ned Tillväxtverkets publikationer på tillvaxtverket.se.

© Tillväxtverket

Stockholm, December 2025

Digital: ISBN 978-91-90068-33-5

Rapport: 0541

Har du frågor om den här publikationen, kontakta:

Emma Wixe

Telefon, växel 08-681 91 00